

1. Информация за процедурата

Конкурс за *интердисциплинарна* академична длъжност *професор* в Американския университет в България в област **2. Хуманитарни науки**, професионални направления **2.2. История и археология** и **2.3. Философия**, обявен в Държавен вестник, брой 80, 24 септември 2021 г.

Тази рецензия се основава на Закона за развитие на академичния състав в Република България, правилника за прилагането му, вътрешните правила и регламенти на Американския университет в България, сред които спада **процедурата за хабилитация**, както и върху допълнителните изисквания за процедурата, публикувани на сайта на Американския университет в България.

Кандидат: *Д-р Диего Лучи*, Американски университет в България

Изготвил рецензията:

Маргарет К. Джейкъб
Заслужил професор изследовател
Катедра „История“
Калифорнийски университет
Лос Анджелис

2. Критерии за допускане до конкурс

2.1

Кандидатът д-р Диего Лучи **отговаря** на изискванията за академичната длъжност „професор“, съдържащи се в Приложение 1 на този документ. Заключение се основава върху решението на комисията по допускане до конкурс към Американския университет в България и върху предоставените от д-р Лучи документи.

2.2

Кандидатът д-р Диего Лучи **отговаря** на допълнителните изисквания за интердисциплинарната длъжност „професор“, съдържащи се в Приложение 2 към този документ. Заключение се основава върху решението на комисията по допускане до конкурс към Американския университет в България и върху предоставените от д-р Лучи документи.

2.3

Изследователската дейност на д-р Диего Лучи **отговаря** на изискуемия според минималните национални показатели общ брой точки за академичните длъжности „доцент“ и „професор“. Заключение се основава върху решението на верификационната комисия към Американския университет в България и върху предоставените от д-р Лучи документи.

3. Оценка на кандидата

До комисията:

С огромно удоволствие поех ангажимента да напиша рецензия за един учен, Диего Лучи, чиито трудове са значими, изключително добре построени и убедителни. Първо бих искала да се спра на неговите три книги (на английски език) и на някои от дваайсет и четирите статии (деветнайсет от които са на английски език) от съответната папка в документацията („4b публикации“).

Най-добре запозната съм с книгата „Християнството на Джон Лок“ (*John Locke's Christianity*, Cambridge University Press, 2021), която смятам за най-същественото изследване по темата. При това става дума за тема, която тормози учените от няколко поколения. Лучи доказва колко важни са за Лок библейските текстове и се спира на неговия отказ да приеме буквализма, характерен за някои християнски секти. Въпреки това обаче просвещенският философ не изважда тези общности извън обсега на толерантността. В това отношение Лучи разширява полето на научния дебат отвъд изследванията на Бидъл и изтъква, че Лок се стреми към много по-всеобхватна версия на толерантност. Анализът на Лучи обръща внимание и на ролята на Локовата религиозност във всички негови интелектуални начинания.

За да се разберат интелектуалните дебати, които оформят тъканта на ранното английско Просвещение, ученият трябва да притежава широки познания в областта на теологията и естествената философия. Разбираемо е защо историци с англоамерикански произход владеят това научно поле, преди да се появи човек с дълбоката ерудиция на Диего Лучи. Закърмен с италианската научна традиция, той вижда аргументи и логика, които са убегнали на други интерпретатори. Това му позволява да постави религията в центъра на Локовия интелектуален живот, като и в това отношение излиза извън рамките на предишни проучвания върху Лок, като например текстовете на Питър Ансти и Ричард Ашкрафт. В раздел D8 (1, 3, 5, 6) Лучи се спира на своето разбиране за религиозната вяра на Лок. За разлика от това, „Светото Писание и деизъм“ (*Scripture and Deism*, Lang, 2008) (раздел C3) умело извява алтернативата на Лок, налична по неговото време и по-късно. Всички английски деисти са представени в пълната светлина на тяхната хетеродоксална мисъл. Анализът ни отвежда отвъд наблюденията на Поукък и отвъд моята

трактовка на деистите в „Нютонианците“ (*The Newtonians* 1976). Отношението между Лок и деистите е само част от приноса на Лучи. Наскоро бе открит нов ръкопис на Лок. Този документ, който дължим на усилията на Дж. К. Уолмсли и Феликс Уолдман, подкрепя тезата на Лучи.

Интерпретацията на творчеството на Хенри Додуел Младши в раздел D8 и в *Intellectual History Review* (т. 23) е великолепен пример за способността на Лучи да вижда по-надалече от другите учени. Литературата върху Додуел е разхвърляна и противоречива. Някои го разглеждат като фидеист, който се опитва да размъти водите на рационализма и да открие солидна основа за дълбоката лична вяра в божественото. Други го приемат за скептик, който се стреми да съхрани основанията за хетеродоксална вяра и, ако това е необходимо, за усъмняване в религията. Лучи проправя нова историографска пътека, представяйки Додуел Младши като един от ранните английски „деисти“, опитващ се не да укрепи религиозната вяра, а да я подрине. Никой друг не е писал толкова убедително върху Додуел.

През първата половина на XVIII в. в Англия се пръкват свободомислещите теолози, наричани понякога деисти, които, въпреки всички противоречия помежду им, имат за цел да разхлабят хватката на християнството сред правоверното население. Те имат своите несъгласия със социнианците и унитариянците, но приемат някои от техните идеи (вж. раздел D8, 2) и стигат по-далеч в желанието си да намалят влиянието на духовенството в живота на вярващите. Никой от нас – нито Лучи, нито аз самата със сигурност – е успял да обясни враждебността, която предизвиква духовенството. Тази нагласа е дълбоко лична и в много случаи остава непроменена цял живот. Тези дебати не остават без последствия. Лучи с основание ни припомня трудния житейски път и посегателството дори върху личната свобода на антитринитарианците, деистите и зле прикритите атеисти като Толанд (раздел D8, 2, 4, 6, 7).

Много е писано за Толанд. Аз самата съм правила опити да го разбера в началото на научната си кариера. Намирам разсъжденията на Лучи върху този мислител за богати и забележително адекватни.¹ Спиноза наднича отвсякъде, а същото се отнася и за основната цел – която Толанд никога не признава изцяло – да се подкопае духовенството и

¹ „От унитариянство към деизъм: Матю Тиндал, Джон Толанд и тринитарианският спор“ (“From Unitarianism to Deism: Matthew Tindal, John Toland, and the Trinitarian Controversy,” *Etudes Epistémè*, Vol. 35, 2019).

църковните институции доколкото е възможно. В това отношение проучванията на Лучи оказват влияние върху изследванията на Джонатан Израел. През последните десетилетия се натрупват все повече доказателства, че Толанд е прикривал истинските си възгледи, и тъй като не е искал да попадне в затвора или пък да разпали още повече предизвикания от него конфликт, е предпочел да не оповестява дълбоко личния си атеизъм. Подобна двуплановост може да се открие при редица автори през XVIII в. (раздел D7, *History of European Ideas*, т. 43). В една от своите три книги, написана в съавторство с Паоло Бернадини, Лучи предлага най-добрата разработка върху текстовете на Толанд за необходимостта да се натурализират евреите (раздел C3, 2). Покойният Джъстин Чампиън също е писал по тази тема, но анализът на Лучи е по-подробен и по-убедителен.

В текстовете на Диего Лучи присъства съзнанието на автора за натиска, на който е бил подложен всеки оригинален мислител през онази епоха. Привличат го материалисти като Толанд и с охота насочва поглед към видни континентални мислители. Така например текстът за Казанова (раздел D9, 4) извежда на преден план усилията му да си спечели благоволенieto на властта, в този случай управниците на Венеция. Лучи проследява противоречията в размислите на Казанова за самоубийството от ранните му текстове, в които иска да се хареса, до незавършеното произведение *Nove dialoghi* (1782), започнато във Венеция и продължено в Бохемия.² Авторът ни предлага дълбоко личен поглед върху разсъжденията на Казанова за самоубийството и върху нарастващото му отчаяние. Казанова не отнема собствения си живот, но се изправя пред тази нова за епохата възможност, разглеждайки я през призмата на материалиста. Лучи изпитва съчувствие към тези личности от XVIII в., които са се откъснали от християнството и са били принудени сами да търсят смисъла на своето съществуване. Навярно един учен, който е запознат с католицизма и контрареформацията, както и с италианския интелектуален живот, по-ясно си дава сметка за значимостта на въпросите, повдигнати за първи път през XVIII в. от новия материализъм. Лучи не би подкрепил твърдението на Ричи Робъртсън, че материалистите са наивни или пък не особено интересни.

Дори и сериозен изследовател като Лучи обаче може да се изкуши да се опре на някои от по-крайните теории, налични в историографията, при опита си да осмисли

² I. Cerman, S Reynolds, D. Lucci, eds. *Casanova Enlightenment philosopher*, Oxford, 2016, и статията на Лучи в съавторство с Паоло Бернадини "Casanova on Suicide", стр. 135-156.

политическите тенденции по онова време. Повлиян от Хоркхаймер и Адорно, Лучи сякаш твърди, че потискането на йезуитите произлиза от начина, по който европейските държави са присвоили и нагодили за собствените си цели „борбата на Просвещението за еманципация на човека“. Според този прочит, заявява Лучи, подобно присвояване „води до формирането на модерната държава като всеобемаща, паноптична, надличностна структура, която не е способна да търпи“ нестандартни мнения и начини на живот. От тази гледна точка потискането на йезуитите се превръща в „един от най-емблематичните епизоди при изграждането на модерната държава“ (раздел D9, 4).³ Нещата изглеждат още по-лоши, тъй като „еманципираният“ просвещенски човек „трябва да действа доброволно като добре смазано зъбчато колело в държавната машина“. Възприемайки този ъгъл, Лучи разглежда „дискурса на Просвещението“ по отношение на евреите като водещ до решения, които „способстват за тяхната еманципация“ в условията на властващата култура и общество, но това става на определена цена. Йезуитите и евреите „са жертва на същата интелектуална, културна и социополитическа динамика.“ Тяхната свобода да бъдат себе си и да следват собствените си вярвания и модели на поведение трябва да бъде пречупена през нуждите на просвещенските национални държави. Тази интерпретация превръща Просвещението в неприетливо Прокрустово ложе (раздел D7, 1).

Ако може да се посочи някаква слабост в подхода на Диего Лучи, тя се състои в това, че ударението пада върху езика като монолитна система, дискурсът се превръща на практика в онтологически затвор. Брилянтното умение на Лучи да търси езикови смисли и логика му позволява да припише на езика власт, каквато сам по себе си той не притежава. Текстът и контекстът трябва да се вземат под внимание, а езиковите смисли се променят според събитията и обстоятелствата.

По принцип Лучи е внимателен читател и съумява да разграничи възгледите на всеки мислител от тези на другите. Деистите и латитудинарианците вярват в толерантността, но това не им помага да надмогнат враждата си. Деистите, които Лучи проникновено различава от инакомислещите богослови, смятат, че разумът е достатъчен. Лучи заявява: „идеята, че истинската религия и разумът са „едно и също нещо“ присъства в творчеството на тримата най-известни английски деисти от XVIII в. – Толанд, Колинс и

³ D. Lucci, “The Suppression of the Jesuits and the Enlightenment Discourse of Jewish Emancipation: Two Parallel Historical Phenomena,” in J. Bernauer and R. Maryks, eds. *“The Tragic Couple” Encounters Between Jews and Jesuits*, Leiden: Brill, 2014, pp. 87-88.

Тиндал.“ Когато пише откровено, Толанд приема, че християнството, юдаизмът и ислямът се отличават със сходни цели и методи, като при това нито една от тези религии няма привилегирован достъп до истината. Това позволява на Толанд да подкрепя натурализирането на евреите и да утвърждава тяхната ценност във всяко справедливо общество. Антъни Колинс има сходни нагласи спрямо разума и религията, като според него религията е по-стойностна, когато е подкрепена от разума. Търпимостта спрямо всякакви мнения, които не противоречат на разума, допринася за едно мирна република. „Търпимостта спрямо всякакви мнения, които не противоречат на природния закон, е важно условие за свободомислие“. А свободомислието е единственият начин да се постигне социална хармония. По думите на Лучи, „в творчеството на Колинс свободомислието и толерантността вървят ръка за ръка. Свободомислието би било невъзможно без широка религиозна толерантност в рамките на природния закон, а толерантността би била безсмислена, ако не е насочена към поощряване на свободомислието. Колинс разглежда това като задължение, вменено на човечеството от Бог, да се търси истината.“ Аргументацията е ясна, а изложението е сбито, което превръща статията в пропедевтичен текст, който може да служи на студенти на всички университетски нива. Лучи не пропуска да отбележи и интелектуалния дълг на Колинс към неговия приятел Лок (раздел D9, 9). Този момент често отсъства в литературата върху Лок.

Лучи отличава Уоластън от останалите деисти заради вярата му, че вселената е творение на доброжелателния Бог, който отчита необходимостта от човешко щастие (раздел D8, 9). Природният порядък е замислен именно с тази цел. Уоластън твърдо вярва в Божието провидение – понятие, което според Толанд не върши никаква работа. Той вярва и в „конкретното провидение“, посредством което Бог може да фаворизира някои индивиди или видове, без да променя законите на природата, като по този начин им позволява да вършат Неговите дела. У Уоластън и мислителите от неговото поколение откриваме една религиозност, която липсва при Толанд и Колинс. Това личи най-ясно в дебата относно чудесата през двайсетте години на XVII в. Чудесата нарушават установения природен порядък и въпреки че вярващите приемат тяхното съществуване, деистите не са готови на това. Поколението от двайсетте – Чъб, Тиндал, Морган и Уоластън – вярват в ефикасността на Божието провидение, като в същото време отричат, че чудесата са необходими или дори възможни.

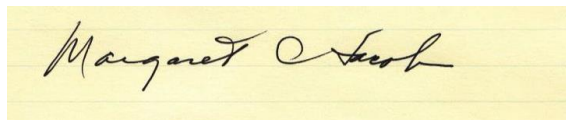
Матю Тиндал (1657-1733), автор на трактата „Християнството старо като Сътворението“ (*Christianity as Old as the Creation*, 1730), наричан понякога „Библията на деизма“, основава разсъжденията си върху принципа, че Бог е доброжелателен и иска преди всичко да направи човечеството щастливо. По тази логика щастието е най-висшата цел на човешкото съществуване. Книгата намира широк отзвук в Англия, преведена е на немски и френски и попада в ползрението на френските философи. Тиндал придава нов смисъл на деизма. Той търси своето място, като мигрира от една религия към друга и се стреми към съвършената естествена религия, която има етически основания. Този анализ на Лучи на Тиндаловите идеи минава отвъд интерпретациите в литературата върху този автор.

Английската религиозна система през XVIII в. има своите отличителни черти. Независимо дали става дума за етическата теория на Тиндал или Уоластън, или пък за по-късното унитариянство, английското протестантство отвежда потенциала на Реформацията в нови посоки, някои от които откриваме и в наши дни. Лучи е един от малкото учени, които проучват сложността на противоречията, пред които е изправена християнската догма, подложена на критика от търсещите ново разбиране за религиозната толерантност и правоверието. Толкова сложни са били излаганите възгледи, че за кратко е изглеждало възможно деистите и нютонианците да се обединят в един лагер.

Томас Чъб (1679-1747) открива публикациите си с текст върху арианската христология. Това произведение получава одобрението на нютонианците антитринитарианци Самюъл Кларк и Уилям Уистън. За известно време каузата им изглеждала обща. Двамата се сближават с Чъб и го въвеждат в нютонианските кръгове. Малко по малко Чъб се разграничава от всякакво подобие на християнската догма и стига дотам, че отрича ролята на Христовия живот за спасението. Чъб вярва, че човешките същества могат да постигнат спасение посредством природната си способност да разбират разликата между доброто и злото. Целта на появата на Христос на земята е да върне човечеството към правилната употреба на разума по въпросите на религията. Цялостният принос на Лучи към научната книжнина се състои в това, че изявява сложността на английската религиозна мисъл през века на Просвещението. Той открива нови доказателства за нютонианците и за Чъб, които надхвърлят откритото от други, включително и от самата мен.

Лучи развива разказа за Просвещението отвъд версията на Лесли Стивънс и Пол Хазард, а подходът му превъзхожда този, който откриваме в *The Routledge Companion to Modern Christian Thought* (съст. Чад Майстър и Джеймс Бейлби, 2013) и в *The Concise Oxford Companion to American Literature* (съст. Джеймс Харт, Уенди Мартин, Даниел Хинрикс, Oxford UP, 2021). Той се усъмнява във „възгледите за Просвещението като недвусмислено „светска“ или „просветена“ епоха – например разбирането на Питър Гей за Просвещението като „форма на модерно езичество“ и „науката за свободата““. Лучи оспорва и твърденията на историци като Дж. Г. А. Поукък, Браян Йънг и покойния Рой Портър, които поддържат тезата за преобладаващата роля на „религиозното Просвещение“, най-вече, но не единствено в Англия. Според тях Просвещението възниква основно от един християнски мироглед и налага себе си в рамките на християнството, а не извън него. Мнението на Лучи е, че ударението, което тези историци поставят върху „протестантското“, „клерикално“ и „консервативно“ Просвещение не ни дава „инструментариум за структурна интерпретация на различните интелектуални, социокултурни и политически отношения, които задават нови роли на религиозните източници, понятия и институции в модерната епоха“. Това схващане вече е наложено в мисленето за ранното Просвещение.

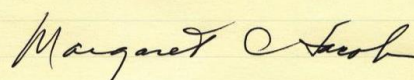
Толкова много може да се каже за научната продукция на Диего Лучи, че се надявам да съм успяла да предам поне отчасти моята убеденост в нейната значимост. Той е един от водещите учени в неговото поколение, от когото съм научила много. Според правилника на Калифорнийския университет, и в Лос Анджелес, и в Бъркли, неговите постижения биха му осигурили без съмнение званието „професор“.



21 ноември 2021 г.

Изисквания за академичната длъжност „професор“**Изтрийте ненужното:**

ДА	Кандидатът има докторска степен;
ДА	Кандидатът е заемал длъжността „доцент“ поне шест години или има поне шестгодишен преподавателски опит в признати и акредитирани висши учебни заведения
ДА	Ако е вътрешен за Американския университет в България, кандидатът е получил положително финално становище за повишение в длъжност „професор“ след атестация, проведена според вътрешните правила на Американския университет в България, съобразени със законодателството на САЩ и изложени в Преподавателския правилник.
ДА	Кандидатът има публикувана монография
ДА	Ако кандидатът не е заемал длъжността „доцент“, придобита според българското законодателство, той е публикувал повече от една монография
ДА	Кандидатът има други изследвания, академични или приложни трудове
ДА	Нито една от представените за настоящата процедура публикации не повтаря публикациите, използвани за придобиването на докторска степен от страна на кандидата или за друга процедура за академична длъжност според българското законодателство;
ДА	Кандидатът не е бил уличаван в плагиатство за свое произведение
ДА	Кандидатът има преподавателски опит в признато и акредитирано висше учебно заведение
ДА	Кандидатът има опит при прилагането на интерактивни педагогически методи;
ДА	Кандидатът е преподавал поне две години на английски език във висше учебно заведение с преподаване на английски език.
ДА	Кандидатът е преминал поне една атестация за преподавателска, изследователска и административна дейност в признато и акредитирано висше учебно заведение, предлагащо образование в стил “liberal arts”. В атестацията са взети предвид и положителните оценки на студентите.



21 ноември 2021 г.

Допълнителни изисквания
за интердисциплинарната длъжност „професор“
в професионални направления 2.2. История и археология и 2.3. Философия

Допълнителни характеристики: Ранномодерна философия и история на идеите с фокус върху Англия и/или англоезичния свят.

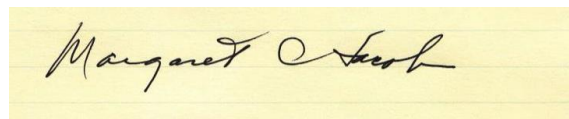
Изтрийте ненужното:

Изследователска насоченост:

ДА	Философия на XVII и XVIII в. с фокус върху Англия и/или англоезичния свят
ДА	История на идеите през ранномодерния период и епохата на Просвещението с фокус върху Англия и/или англоезичния свят
ДА	Английската философска, политическа и богословска мисъл и нейното международно влияние
ДА	Видни англоезични философи и интелектуалци

Преподавателски опит:

ДА	История на философията с фокус върху времето след ранномодерния период
ДА	История на моралните и политическите теории с фокус върху времето след ранномодерния период
ДА	Философия и история на идеите през ранномодерния период и епохата на Просвещението
ДА	Обзорни и специализирани курсове по европейска история, философия, етика и политическа теория



21 ноември 2021 г.

Минимални национални показатели

Област 2. Хуманитарни науки

Професионално направление 2.1. Филология, 2.2. История и археология, 2.3. Философия, 2.4. Религия и теология

Група от показатели	Показател	Брой точки	Минимални изисквания				
			Доктор	Д-р на науките	Гл. асистент	Доцент	Професор
А	1. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"	50	50	50	50	50	50
Б	2. Дисертационен труд за присъждане на научна степен "доктор на науките"	100	-	100	-	-	-
В	3. Хабиляционен труд - монография	100	-	-	-	100	100
Г	4. Публикувана монография , която не е представена като основен хабиляционен труд	100	30	100	-	200	200
	5. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" или за присъждане на научна степен "доктор на науките"	75					
	6. Статии и доклади , публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	30/n					
	7. Статии и доклади , публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	10/n					
	8. Студии , публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	45/n					
	9. Студии , публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	15/n					
	10. Публикувана глава от колективна монография	20/n					
	11. Съставителство на речници (само за 2.1)	40/n					

Група от показатели	Показател	Брой точки	Минимални изисквания				
			Доктор	Д-р на науките	Гл. асистент	Доцент	Професор
Д	12. Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове	15	-	100	-	50	100
	13. Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране	10					
	14. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране	5					
Е	15. Придобита научна степен "доктор на науките"	40	-	-	-	-	100
	16. Ръководство на успешно защитил докторант (n е броят съръководители на съответния докторант)	40/n					
	17. Участие в национален научен или образователен проект	15					
	18. Участие в международен научен или образователен проект	20					
	19. Ръководство на национален научен или образователен проект	30					
	20. Ръководство на международен научен или образователен проект	40					
	21. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа	40/n					
	22. Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа	20/n					